

- 2.Макаренко А. С. Из опыта работы / А. С. Макаренко // Пед. соч. в 8 т. – М., 1984. – Т. 4. – С. 368–369
3. Максимюк С.П. Педагогіка.- / С.П. Максимюк // - Навчальний посібник. – К., 2005. – 667с.
4. Ушинський К.Д. Педагогічні статті: твори: в 6 т. - /К.Д.Ушинський//– К. : Рад.шк., 1952. - Т.1. – 281с.

УДК 373.2.091.33

Добош Олена Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти,
Ничипуренко Ірина Вадимівна,
магістр спеціальності «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет

РОЗВИВАЛЬНЕ ОСВІТЄ СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Питання дослідження розвивального освітнього середовища визначається вітчизняними і зарубіжними вченими як одна з найважливіших психолого-педагогічних проблем. Її вирішення пов'язується з посиленням виховного впливу на особистість, оскільки навчання розглядається як перший крок до перетворення середовища сучасного освітнього закладу.

У кінці ХХ століття виник ряд підходів, у межах яких досліджувалося освітнє середовище: комунікативно-орієнтований (В. Рубцов); еколого-особистісний (В. Ясвін); педагогічний (Ю. Мануйлов, С. Сергєєв); інформаційний (М. Черевиків, С. Поздняков, Н. Різник); антропологічний (В. Слободчиков); психодидактичний (В. Орлов, В. Панов, В. Давидов).

Структура феномену «розвивальне освітнє середовище» включає три основні компоненти: провідний – «середовище» та поняття, які характеризують його ознаку, – «освітнє», «розвивальне».

Середовище – це оточення, сукупність природних, предметних та соціальних умов, в яких дитина зростає, опановує науку життя, стає компетентною особистістю з притаманними їй індивідуальними особливостями. Це поле соціальної і культурної діяльності, образ життя, сфера передачі та закріплення соціального досвіду, культури, субкультури, розвитку творчості. Отже, оперуючи поняттям «середовище», мають на увазі все, що оточує дошкільника. Довкілля як цілісність або певну частину цієї цілісності [1, с. 116].

Ю. Мануйлов говорить про те, що середовище це те, посеред чого перебуває суб'єкт, за допомогою чого формується його спосіб життя, що опосередковує його розвиток, і «усереднює» особу [2].

Середовище – сукупність умов, що оточують людину та взаємодіють з нею як з організмом і особистістю. Середовище може бути найближчим

(родина, сім'я, родичі, друзі), далеким (суспільний устрій), зовнішнє, внутрішнє, пасивне, активне, актуальне, розвивальне [3, с. 12].

В психолого-педагогічній літературі термін «середовище» з'явився в 20-ті роки ХХ століття, коли достатньо часто використовувалися поняття «педагогіка середовища» (С. Шацький), «суспільне середовище дитини» (П. Блонський), «оточуюче середовище» (А. Макаренко). Вченими того періоду доводилося, що об'єктом впливу педагога повинна бути не сама дитина, не її риси (якості), а умови, в яких вона існує. До зовнішніх умов вчені відносили середовище, оточення, міжособистісні відносини, діяльність, а до внутрішніх умови – емоційний стан дитини, її ставлення до самої себе, життєвий досвід, настанови.

А з точки зору педагогіки, середовище – це умова життєдіяльності дитини, формування ставлення до базових цінностей, засвоєння соціального досвіду, розвиток життєво необхідних особистісних якостей, спосіб трансформації зовнішніх відносин у внутрішню структуру особистості, задоволення потреб суб'єкта.

Поняття «освітнє», що характеризує ознаку у словосполученні «освітнє середовище», визначається трактуванням його базового поняття «освіта» – що забезпечує можливості для формування духовного обрису людини, яке складається під впливом моральних і духовних цінностей, що є надбанням її культурного кола, а також процес виховання, самовиховання, впливу, шліфування, процес формування обрису людини [4, с.241].

Отже, освітнє середовище це той простір, що оточує дитину і з яким вона постійно взаємодіє. При цьому вчені зазначають, що освітнє середовище обов'язково має бути розвивальним.

Розвивальне середовище для дитини – простір дитинства – простір широких можливостей, де створені максимальні умови для розвитку та саморозвитку дитини. Розвивальне середовище створює потенційні можливості для позитивного впливу різноманітних факторів у їх взаємодії на інтелектуальний розвиток дитини та формування цілісної особистості [1].

У дошкільній педагогіці під терміном «розвивальне середовище» розуміють комплекс матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних, ергономічних, естетичних, психолого-педагогічних умов, які забезпечують організацію життя дітей і дорослих. Метою створення розвивального освітнього середовища в ЗДО є забезпечення життєво важливих потреб особистості, яка формується.

При створенні розвивального середовища в групі дошкільного закладу можна виокремити найсуттєвіші положення, що базуються на сучасних підходах до навчання дошкільнят – реалізація ідей розвивального середовища та зорієнтованість на особистісну модель взаємодії між вихователем та дітьми. А це можливе лише за умов дотримання таких принципів побудови розвивального середовища в різновіковій групі ДНЗ:

- 1) принцип поваги до потреб дитини;
- 2) принцип поваги до думки дитини;
- 3) принцип функціональності;

- 4) принцип випереджаючого характеру змісту навчання;
- 5) принцип динамічності.

Створюючи розвивальне середовище в групі, важливо враховувати особливості дітей, що відвідують цю групу: віковий склад дошкільників, рівень їхнього розвитку, інтереси, нахили, здібності, особистісні якості тощо.

Підсумовуючи, визначаємо, що розвивальне освітнє середовище – відносно нове поняття, що ввійшло в тезаурус педагогіки та психології лише в останнє десятиліття. Його зміст не можна вважати однозначно визначеним і сталим. Розвивальне освітнє середовище сучасного закладу освіти - сукупність духовно-матеріальних умов функціонування закладу освіти, що забезпечують саморозвиток вільної й активної особистості, реалізацію творчого потенціалу дитини.

Список використаних джерел

1. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні : Наук. метод. посібн. / наук ред. О. Л. Кононко. – К. : Ред. Журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.
2. Мануйлов Ю. Концептуальные основы средового подхода в воспитании/Юрий Степанович Мануйлов Вестник Костромского государственного университета им. Н. А. Некрасова. 2008. Т. 14., Серия : «Педагогика. Психология. Социальная работа. Ювенология. Социокенетика». № 1. – С 5 – 7.
3. Богуш А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ / Алла Михайлівна Богуш, Наталія Василівна Гавриш; – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 408 с.
4. Педагогічний словник / За ред. дійсного члена АПН України Ярмаченка М. Д. – К. : Педагогічна думка, 2001. – 514 с.

УДК 373.29.015.31

Добош Олена Михайлівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти,

Шепа Ганна Василівна,

магістрант спеціальності «Дошкільна освіта»
Мукачівський державний університет

УМОВИ ДЛЯ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У РОБОТІ З РІЗНИМИ МАТЕРІАЛАМИ

На формування особистості дитини впливає багато чинників, серед яких чільне місце посідає культура й мистецтво. Поступово знайомлячись з культурною спадщиною людства, дитина прилучається до її цінностей, збагачує власний життєвий досвід, має можливість творчо застосовувати набуті знання у притаманних їй видах діяльності. Відповідно, розвивається уява, мислення,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>